Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (štvrtá komora)

z 10. novembra 2016 *

„Nesplnenie povinnosti členským štátom — Životné prostredie — Ochrana prírody — Smernica 92/43/EHS — Článok 6 ods. 2 a 3 a článok 12 ods. 1 písm. b) a d) — Voľne žijúce živočíchy a voľne žijúce rastliny — Ochrana prirodzených biotopov — Morská korytnačka Caretta caretta — Ochrana morských korytnačiek v zálive Kyparisie — Územie európskeho významu ‚Duny Kyparisie' — Ochrana druhov"

Vo veci C-504/14,

ktorej predmetom je žaloba o nesplnenie povinnosti podľa článku 258 ZFEÚ, podaná 11. novembra 2014,

Európska komisia, v zastúpení: M. Patakia a C. Hermes, splnomocnení zástupcovia, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

žalobkyňa,

proti

Helénskej republike, v zastúpení: E. Skandalou, splnomocnená zástupkyňa,

žalovanej,

SÚDNY DVOR (štvrtá komora),

v zložení: predseda štvrtej komory T. von Danwitz, sudcovia E. Juhász (spravodajca), C. Vajda, K. Jürimäe a C. Lycourgos,

generálna advokátka: J. Kokott,

tajomník: L. Hewlett, hlavná referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 13. januára 2016,

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 18. februára 2016,

vyhlásil tento

* Jazyk konania: gréčtina.

Rozsudok

1 Svojou žalobou Európska komisia žiada Súdny dvor, aby určil, že Helénska republika si tým, že:

— neprijala opatrenia uvedené v článku 6 ods. 2 smernice Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín (Ú. v. ES L 206, 1992, s. 7; Mim. vyd. 15/002, s. 102), zmenenej a doplnenej smernicou Rady 2006/105/ES z 20. novembra 2006 (Ú. v. EÚ L 363, 2006, s. 368) na to, aby sa predišlo zhoršeniu prirodzených biotopov a biotopov druhov, ako aj rušeniu druhov, pre ktoré bolo toto územie označené za chránené,

— bez posúdenia vplyvu na danú lokalitu v zmysle článku 6 ods. 3 smernice 92/43 umožnila zásahy, ktoré môžu dotknuté územie závažne poškodiť, a to buď samostatne, alebo v spojení s inými projektmi tým, že sa zmenšia alebo zničia miesta na párenie prioritného druhu *Caretta caretta*, ktorá sa nachádza v tejto oblasti, že budú dotknutý druh rušiť a napokon sa zmenšia a zničia biotopy dún s kódom 2110, 2220 a prioritný biotop s kódom 2250, a tým, že

— neprijala potrebné opatrenia požadované článkom 12 ods. 1 písm. b) a d) smernice 92/43 na vytvorenie a uplatnenie účinného systému prísnej ochrany morskej korytnačky *Caretta caretta* (prioritný druh) v zálive Kyparisie (Grécko), aby sa zabránilo akémukoľvek rušeniu dotknutého druhu počas obdobia párenia a akejkoľvek činnosti, ktorá by mohla poškodiť alebo zničiť ich miesta na párenie,

nesplnila svoje povinnosti, ktoré jej vyplývajú z uvedených ustanovení smernice 92/43.

Právny rámec

Právo Únie

2 Článok 2 smernice 92/43 stanovuje:

„1. Cieľom tejto smernice je prispievať k zabezpečeniu biologickej rôznorodosti prostredníctvom ochrany prirodzených biotopov[,] divokej fauny a flóry na európskom území členských štátov, ktoré sú stranami zmluvy.

2. Navrhnú sa opatrenia prijaté podľa tejto smernice, aby sa zachovali v prirodzenom [v priaznivom – *neoficiálny preklad*] stave ochrany alebo do takéhoto stavu obnovili, prirodzené biotopy a druhy divokej fauny a flóry európskeho významu.

3. Opatrenia prijaté podľa tejto smernice berú do úvahy hospodárske, sociálne a kultúrne požiadavky a regionálne a miestne charakteristiky.“

3 Smernica 92/43 vo svojej prílohe I, nazvanej „Typy prirodzených biotopov európskeho významu, ktorých ochrana vyžaduje označenie osobitných chránených území“, uvádza rôzne druhy biotopov dún. Konkrétne bod 22 tejto prílohy s názvom „Morské duny stredozemného pobrežia“ v bode 2220 uvádza „Duny s *Euphorbia terracina*“ a v bode 2250* „Duny s húštinami jalovca (*Juniperus spp.*)“.

4 Podľa znenia článku 4 ods. 2 tretieho pododseku smernice 92/43 „zoznam lokalít vybraných ako lokality európskeho významu, identifikujúci tie lokality, ktoré predstavujú jeden alebo viac typov prirodzeného miesta výskytu alebo prioritné druhy prijme Komisia v súlade s postupom stanoveným v článku 21“. Odsek 5 tohto článku stanovuje, že len čo je lokalita zaradená do zoznamu podľa článku 4 ods. 2 tretieho pododseku, podlieha článku 6 ods. 2 až 4 smernice 92/43.

5 Rozhodnutie Komisie 2006/613/ES z 19. júla 2006, ktorým sa v súlade so smernicou 92/43/EHS prijíma zoznam území európskeho významu pre stredomorskú biogeografickú oblasť (Ú. v. EÚ L 259, 2006, s. 1), zaradilo duny Kyparisie [Thines Kyparissias (Neochori-Kyparissia)] do zoznamu lokalít európskeho významu (SCI), ktorý sa nachádza v prílohe I pod kódom SCI GR 25 50005, s poznámkou „C“, ktorá na dotknutom území naznačuje výskyt aspoň jedného prioritného typu prirodzeného biotopu alebo prioritného druhu v zmysle článku 1 smernice 92/43.

6 Článok 6 smernice 92/43 stanovuje:

„1. Pre osobitne chránené územia vytvoria členské štáty potrebné ochranné opatrenia obsahujúce v prípade potreby príslušné plány riadenia, osobitne navrhnuté pre dané lokality alebo začlenené do ďalších plánov rozvoja, a primerané štatutárne, administratívne alebo zmluvné opatrenia, ktoré zodpovedajú ekologickým požiadavkám typov prirodzených biotopov uvedených v prílohe I a druhov uvedených v prílohe II, vyskytujúcich sa v týchto lokalitách.

2. Členské štáty podniknú primerané kroky, aby sa na osobitne chránených územiach predišlo poškodeniu prirodzených biotopov a biotopov druhov, ako aj rušeniu druhov, pre ktoré boli územia označené za chránené, pokiaľ by takéto rušenie bolo podstatné vo vzťahu k cieľom tejto smernice.

3. Akýkoľvek plán alebo projekt, ktorý priamo nesúvisí so správou lokality alebo nie je potrebný pre ňu, ale môže pravdepodobne významne ovplyvniť túto lokalitu, či už samotne, alebo v spojení s inými plánmi alebo projektmi, podlieha primeranému odhadu jeho dosahov [posúdeniu jeho vplyvu – *neoficiálny preklad*] na danú lokalitu z hľadiska cieľov ochrany lokality. Na základe výsledkov zhodnotenia dosahov na lokalitu a podľa ustanovení odseku 4 príslušné vnútroštátne orgány súhlasia s plánom alebo projektom iba po presvedčení sa, že nepriaznivo neovplyvní integritu príslušnej lokality, a v prípade potreby po získaní stanoviska verejnosti.

4. Ak sa aj napriek negatívnemu odhadu dosahov [posúdeniu vplyvu – *neoficiálny preklad*] na lokalitu a pri neexistencii alternatívnych riešení plán alebo projekt musí realizovať z dôvodov vyššieho verejného záujmu, vrátane záujmov sociálnej a ekonomickej povahy, členský štát prijme všetky kompenzačné opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, že celková koherencia sústavy Natura 2000 bude ochránená. O prijatých kompenzačných opatreniach informuje Komisiu.

Ak sa v príslušnej lokalite vyskytuje prioritný biotop a/alebo prioritný druh, jediné dôvody, ktoré môžu prichádzať do úvahy, sú tie, ktoré sa týkajú zdravia alebo bezpečnosti ľudí, priaznivých dôsledkov primárneho významu na životné prostredie alebo tiež stanoviska Komisie k ďalším nevyhnutným dôvodom vyššieho verejného záujmu.“

7 Príloha II smernice 92/43, nazvaná „Druhy živočíchov a rastlín, o ktoré má spoločenstvo záujem a ktorých ochrana vyžaduje označenie osobitne chránených oblastí“, uvádza medzi živočíšnymi druhmi ako prioritný druh morskú korytnačku *Caretta caretta*.

8 Článok 12 smernice 92/43 stanovuje:

„1. Členské štáty prijmú potrebné opatrenia na vytvorenie systému prísnej ochrany živočíšnych druhov uvedených v prílohe IV písm. a) v prostredí ich prirodzeného pohybu a zakážu:

a) všetky formy úmyselného odchytávania alebo usmrcovania vzoriek [jedincov – *neoficiálny preklad*] týchto druhov vo voľnej prírode;

b) úmyselné rušenie týchto druhov najmä počas obdobia párenia, odchovu mláďat, hibernácie a sťahovania;

c) úmyselné ničenie alebo zbieranie vajec vo voľnej prírode;

d) poškodzovanie alebo ničenie miest na párenie alebo miest na oddych.

2. Pre tieto druhy zakážu členské štáty držanie, prepravu a predaj alebo výmenu a ponúkanie na predaj alebo výmenu vzoriek [jedincov – *neoficiálny preklad*] odobratých z voľnej prírody, s výnimkou tých, ktoré boli odobraté legálne pred zavedením tejto smernice.

3. Zákaz uvedený v odseku 1 písm. a) a b) a odseku 2 platí pre všetky štádiá života zvierat, na ktoré sa vzťahuje tento článok.

4. Členské štáty vytvoria systém monitorovania náhodného odchytu a usmrcovania živočíšnych druhov uvedených v prílohe IV písm. a). Na základe zhromaždených informácií členské štáty zabezpečia ďalší výskum alebo podniknú ochranné opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie toho, že náhodný odchyt a usmrcovanie nemá výrazný negatívny vplyv na príslušný druh.“

9 Príloha IV smernice 92/43, ktorá uvádza živočíšne a rastlinné druhy, o ktoré má Spoločenstvo záujem a ktoré vyžadujú prísnu ochranu, cituje medzi týmito živočíšnymi druhmi morskú korytnačku *Caretta caretta*.

Grécke právo

10 Helénska republika vyhlásila na základe zákona č. 3937/2011 územie „Duny Kyparisie“ za „osobitne chránené územie“.

Konanie pred podaním žaloby

11 Komisia listami z 9. augusta a 19. novembra 2010 požiadala Helénsku republiku, aby jej poskytla informácie o spôsoboch uplatnenia ustanovení článkov 6 a 12 smernice 92/43 na dotknutom území Natura 2000, teda na území dún Kyparisie, zaradenom do zoznamu SCI pod číselným kódom GR 25 50005 (ďalej len „územie Kyparisie“).

12 S prihliadnutím na odpovede poskytnuté Helénskou republikou 29. septembra 2010 a 26. januára 2011 sa Komisia domnievala, že tento členský štát si nesplnil povinnosti, ktoré mu vyplývajú z článku 6 ods. 2 a 3 a článku 12 ods. 1 písm. b) a d) smernice 92/43.

13 Táto inštitúcia preto 28. októbra 2011 Helénsku republiku vyzvala, aby v lehote dvoch mesiacov podala svoje pripomienky k predmetu týchto výhrad.

14 Helénska republika na túto výzvu odpovedala listami z 27. decembra 2011 a 17. apríla 2012.

15 Po analýze odpovede obsiahnutej v týchto listoch a po zohľadnení výsledkov návštevy uskutočnenej jej agentmi na území Kyparisie 17. júla 2012 vydala Komisia 1. októbra 2012 odôvodnené stanovisko, v ktorom tento členský štát vyzvala, aby s ním pred 1. decembrom 2012 dosiahol súlad.

16 Helénska republika na toto odôvodnené stanovisko odpovedala listom z 27. novembra 2012, ktorý po obdržaní listu Komisie zo 14. mája 2013, doplnila listami z 13. júna a 26. novembra 2013, ako aj z 28. marca, 23. júna a 17. septembra 2014.

17 Keďže odpoveď Helénskej republiky Komisiu neuspokojila, podala 11. novembra 2014 predmetnú žalobu.

O žiadosti týkajúcej sa predloženia dôkazu po skončení písomnej časti konania

18 Po skončení písomnej časti konania 29. apríla 2015 požiadala Komisia 16. júna 2015 s odvolaním sa na článok 128 ods. 2 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora o pripustenie nového dôkazného prostriedku, konkrétne posudku č. 32/2015 Symvoulio tis Epikrateias (Štátna rada, Grécko) k návrhu prezidentského dekrétu o zriadení regionálneho parku v zálive Kyparisie (ďalej len „prezidentský dekrét“).

19 Helénska republika Súdny dvor žiada, aby túto žiadosť Komisie zamietol.

20 Článok 128 ods. 2 prvej a druhej vety rokovacieho poriadku stanovuje, že účastníci konania môžu výnimočne predložiť dôkazy alebo označiť dôkazy, ktoré navrhujú vykonať, aj po skončení písomnej časti konania a že omeškanie musia s predložením alebo označením týchto dôkazov odôvodniť.

21 Medzi účastníkmi konania je nesporné, že dotknutý posudok bol prijatý 8. apríla 2015 a Helénska republika ho uviedla v duplike, ktorej predloženie Súdnemu dvoru 29. apríla 2015 ukončilo písomnú časť konania.

22 Komisia na odôvodnenie omeškania s predložením uvedeného posudku tvrdí, že sa o jeho existencii dozvedela až po skončení písomnej časti.

23 Helénska republika, ktorá toto tvrdenie Komisie nepopiera, žiada Súdny dvor o zamietnutie predloženia tohto dôkazu Komisie z dôvodu, že posudok č. 32/2015 Symvoulio tis Epikrateias (Štátna rada) je súčasťou prebiehajúceho konania o prijatí prezidentského dekrétu a že tento posudok neobsahuje nijaké nové skutočnosti.

24 Pokiaľ ide o námietky vznesené Helénskou republikou, treba jednak konštatovať, že dotknutý posudok je konečný a že nezávisle od skutočnosti, že Symvoulio tis Epikrateias (Štátna rada) môže vydať neskorší posudok k zmenenému návrhu prezidentského dekrétu, už v zásade nepodlieha zmenám.

25 Jednak tvrdenie, podľa ktorého uvedený posudok neobsahuje nijaké nové skutočnosti, nespochybňuje jeho prípustnosť s prihliadnutím na článok 128 ods. 2 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora, keďže obsah dôkazov treba posúdiť v rámci analýzy v merite veci.

26 Za týchto podmienok je posudok č. 32/2015 Symvoulio tis Epikrateias (Štátna rada) prípustný ako dôkaz v rozsahu, v akom sa tento posudok týka skutkového a právneho stavu, ktorý existoval v čase uplynutia lehoty stanovenej v odôvodnenom stanovisku, konkrétne 1. decembra 2012.

O žalobe

O prvej výhrade založenej na nesplnení povinnosti vyplývajúcej z článku 6 ods. 2 smernice 92/43 z dôvodu neprijatia potrebných opatrení na to, aby sa predišlo zhoršeniu prirodzených biotopov a biotopov druhov, ako aj rušeniu druhu Caretta caretta

27 V rámci svojej prvej výhrady Komisia, ktorá poukazuje na viaceré skutkové okolnosti, tvrdí, že Helénska republika porušila všeobecný zákaz poškodenia a rušenia stanoveného v článku 6 ods. 2 smernice 92/43.

28 V tejto súvislosti treba uviesť, že činnosť je v súlade s uvedeným ustanovením len vtedy, ak sa zabezpečí, že nebude mať za následok rušenie, ktoré by mohlo vážne ohroziť ciele smernice 92/43, predovšetkým ciele, ktoré sleduje v oblasti ochrany prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín. Na účely konštatovania porušenia článku 6 ods. 2 smernice 92/43 musí Komisia z právneho hľadiska dostatočne preukázať, že dotknutý členský štát neprijal primerané opatrenia, aby zabránil

tomu, že realizácia projektov v rozsahu, v akom k nim došlo po tom, čo bolo dané územie označené za chránené, spôsobí zhoršenie biotopov dotknutých druhov a ich rušenie, ktoré môžu mať závažné následky s ohľadom na cieľ tejto smernice, ktorým je zaistiť zachovanie príslušného druhu (pozri v tomto zmysle analogicky rozsudok zo 14. januára 2016, Komisia/Bulharsko, C-141/14, EU:C:2016:8, body 56 a 57, ako aj citovanú judikatúru).

29 Na účely konštatovania nesplnenia povinnosti v zmysle článku 6 ods. 2 smernice 92/43 Komisii v každom prípade neprináleží preukázať existenciu príčinnej súvislosti medzi prevádzkou zariadení, ktoré boli vybudované na základe tohto projektu, a podstatným rušením dotknutých druhov. Naopak, postačuje, ak táto inštitúcia preukáže existenciu pravdepodobnosti alebo rizika takéhoto rušenia zapríčineného touto prevádzkou (rozsudok zo 14. januára 2016, Komisia/Bulharsko, C-141/14, EU:C:2016:8, bod 58 a citovaná judikatúra).

30 Dôkaz Komisie o existencii takej pravdepodobnosti alebo rizika však nie je vylúčený v rozsahu, v akom dotknutý členský štát môže preukázať, že predmetné opatrenie spĺňa podmienky predpísané v článku 6 ods. 4 smernice 92/43 a že bol predmetom analýzy vplyvov s prihliadnutím na ciele zachovania chráneného územia (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 14. januára 2016, Grüne Liga Sachsen a i., C-399/14, EU:C:2016:10, body 56 a 57).

31 Práve s prihliadnutím na tieto úvahy treba preskúmať osobitné tvrdenia prvej výhrady, ktoré vzniesla Komisia v rámci tejto žaloby.

O prvej výhrade, podľa ktorej Helénska republika povolila a strpela uskutočnenie stavebných projektov na území Kyparisie

– Argumentácia účastníkov konania

32 Komisia Helénskej republike vytýka:

— výstavbu budov v Agiannaki (Grécko) v rokoch 2006 a 2010,

— povolenie výstavby troch rekreačných objektov vo Vounaki (Grécko) v roku 2012 a ich skutočnej výstavby v roku 2013,

— začatie prác s cieľom uskutočnenia projektu stavebného rozvoja týkajúceho sa výstavby päťdesiatich rezidencií nachádzajúcich sa medzi Agiannaki a Elaia (Grécko) a

— skutočnosť, že na výstavbu štyroch rekreačných objektov v Elaia (ďalej len spoločne „predmetné infraštruktúry“) malo byť vydané stavebné povolenie.

33 Komisia sa domnieva, že keďže predmetné infraštruktúry spôsobujú znečistenie, vibrácie, zvýšenú ľudskú prítomnosť, ako aj hluk a svetelný smog, narušujú biotopy dún, ktoré sa nachádzajú na území Kyparisie a rušia morské korytnačky *Caretta caretta*. Dodáva, že tieto výstavby sa uskutočnili v blízkosti miesta na párenie týchto korytnačiek.

34 Helénska republika pripúšťa, že oblasť, v ktorej sa nachádza územie Kyparisie, bola okrem toho predmetom určitého tlaku na výstavbu, avšak tvrdí, že činnosť v oblasti výstavby bola intenzívnejšia v minulosti a že z dôvodu hospodárskej krízy boli prakticky všetky tieto činnosti na tomto území zastavené. Tento členský štát potvrdzuje, že bez predchádzajúceho povolenia je na tomto území zakázaná akákoľvek výstavba a že do prijatia prezidentského dekrétu nebude vydané žiadne nové povolenie.

– Posúdenie Súdnym dvorom

35 Treba konštatovať, že predmetné infraštruktúry, konkrétnejšie projekt stavebného rozvoja a výstavby rezidencií, ako aj ich neskoršie užívanie, spochybnené Komisiou, môžu vážne ohroziť biotopy nachádzajúce sa na území Kyparisie. Rovnako výstavba a využívanie týchto infraštruktúr môžu závažným spôsobom rušiť morskú korytnačku *Caretta caretta* počas jej párenia najmä hlukom, svetlom a ľudskou prítomnosťou, ktoré sú ich následkom.

36 Na jednej strane však lokalita, len čo je zaradená do zoznamu upraveného v článku 4 ods. 2 treťom pododseku smernice 92/43, podlieha jej článku 6 ods. 2 až 4 v súlade s jej článkom 4 ods. 5 Duny Kyparisie boli pritom 19. júla 2006 zaradené do zoznamu SCI rozhodnutím 2006/613.

37 Na druhej strane existenciu nesplnenia povinnosti treba s výnimkou prípadov, keď Komisia zmenší rozsah svojej žaloby a akceptuje neskorší dátum, posudzovať podľa tej situácie členského štátu, ktorá existovala v čase uplynutia lehoty uvedenej v odôvodnenom stanovisku, a zmeny, ku ktorým došlo po uplynutí tejto lehoty, nesmie Súdny dvor zohľadniť. V prejednávanom prípade lehota stanovená Helénskej republike na to, aby dosiahla súlad s odôvodneným stanoviskom, uplynula 1. decembra 2012.

38 Za týchto podmienok sa relevantné obdobie v súvislosti, s ktorým možno konštatovať porušenie článku 6 ods. 2 smernice 92/43 v rámci prejednávanej žaloby, týka obdobia od 19. júla 2006 do 1. decembra 2012.

39 Po prvé, pokiaľ ide o výhradu týkajúcu sa výstavby budov v Agiannaki v roku 2006, treba konštatovať, že Komisia nepreukázala, že tieto práce boli povolené a uskutočnené počas relevantného obdobia, konkrétne po 19. júli 2006, takže nie je možné zistiť, či zakladajú nesplnenie povinnosti, za ktoré zodpovedá Helénska republika.

40 Pokiaľ ide o zistenia vykonané v bode 35 tohto rozsudku, porušenie článku 6 ods. 2 smernice 92/43 tak treba konštatovať iba z dôvodu výstavby uskutočnenej v roku 2010.

41 Pokiaľ však ide o budovy postavené pred relevantným obdobím, konkrétne pred 19. júlom 2006, treba s prihliadnutím na zistenia vykonané v bode 35 tohto rozsudku konštatovať porušenie článku 6 ods. 2 smernice 92/43, ako to uviedla generálna advokátka v bodoch 55 a 58 svojich návrhov, z dôvodu skutočnosti, že Helénska republika nedostatočne vymedzila rámec používania týchto budov (pozri analogicky rozsudok z 24. novembra 2011, Komisia/Španielsko, C-404/09, EU:C:2011:768, body 124, 125 a 128). Hoci by zásada právnej istoty v prípade potreby mohla analogicky k postupu umožňujúcemu výnimky podľa článku 6 ods. 4 tejto smernice odôvodniť toto používanie, takého odôvodnenia, ktoré by si vyžadovalo najmä preskúmanie existencie menej škodlivých alternatívnych riešení, ako aj zváženie dotknutých záujmov, založených na analýze týchto vplyvov s prihliadnutím na ciele zachovania chráneného územia podľa odseku 3 uvedeného článku (pozri rozsudok zo 14. januára 2016, Grüne Liga Sachsen a i., C-399/14, EU:C:2016:10, bod 57 a citovanú judikatúru), sa Helénska republika nedovolávala.

42 Po druhé, pokiaľ ide o povolenie výstavby troch rekreačných objektov vo Vounaki v roku 2012 a ich výstavby v roku 2013, ak len samotné povolenie výstavby týchto objektov spadá do relevantného obdobia na posúdenie údajného nesplnenia povinnosti, môže toto povolenie závažným spôsobom narušiť biotopy dún nachádzajúce sa na území Kyparisie a spôsobiť významné rušenie morských korytnačiek *Caretta caretta*. Toto povolenie tak predstavuje nesplnenie povinnosti vyplývajúcej z článku 6 ods. 2 smernice 92/43.

43 Po tretie, pokiaľ ide o začatie prác týkajúcich sa výstavby päťdesiatich rezidencií nachádzajúcich sa medzi Agiannaki a Elaia, je pravda, že Komisia spresňuje, že helénske orgány na tieto účely nevydali povolenie. Helénska republika však nemôže dôvodne tvrdiť, že za také začatie prác nenesie

zodpovednosť z dôvodu, že uskutočnenie týchto stavebných prác je bez predchádzajúceho povolenia zakázané, a neumožňuje to teda konštatovať, že si Helénska republika nesplnila povinnosť vyplývajúcu z článku 6 ods. 2 smernice 92/43. Ako tvrdí Komisia, tento členský štát totiž nezabezpečil primeraný systém ochrany a rešpektovanie tohto zákazu výstavby, čo malo za následok začatie nekontrolovaných a neplánovaných prác.

44 Po štvrté, pokiaľ ide o tvrdenie, podľa ktorého malo byť na výstavbu štyroch rekreačných objektov v Elaia vydané povolenie, stačí uviesť, že tvrdenie takého zámeru bez preukázania, že povolenie bude skutočne vydané, nepredstavuje dostatočný základ pre konštatovanie nesplnenia povinnosti vyplývajúcej z článku 6 ods. 2 smernice 92/43.

45 Preto treba konštatovať, že Helénska republika si tým, že strpela výstavbu domov v Agiannaki v roku 2010, používanie iných domov v Agiannaki bez dostatočného rámca od roku 2006 a začatie stavebných prác týkajúcich sa päťdesiatich rezidencií nachádzajúcich sa medzi Agiannaki a Elaia, ako aj tým, že povolila výstavbu troch rekreačných objektov vo Vounaki v roku 2012, nesplnila svoje povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 6 ods. 2 smernice 92/43. Vo zvyšnej časti treba prvú výhradu zamietnuť.

O prvej výhrade, podľa ktorej Helénska republika povolila výstavbu infraštruktúry príjazdov na pláž na území Kyparisie

– Argumentácia účastníkov konania

46 Komisia vytýka Helénskej republike, že na území Kyparisie strpela:

— otvorenie piatich nových príjazdov na pláž Agiannaki,

— výstavbu novej cesty, ktorá pozdĺž už existujúcej železničnej trasy spája pláž Kalo Nero s Elaia, a

— nanesenie prírodného asfaltu (bitúmenu) na niektoré existujúce cesty.

47 Komisia tvrdí, že otvorenie príjazdov na pláž má na toto územie zničujúce účinky. Uvádza, že napriek udeleniu pokút a nápravy požadovanej helénskymi orgánmi, ostali tieto cesty funkčné. Má to za následok jednoduchý príjazd áut na pláž, hluk a znečistenie.

48 Rovnako sa Komisia domnieva, že nanesenie prírodného asfaltu (bitúmenu) na niektoré existujúce cesty, ako aj výstavba cesty, ktorá pozdĺž už existujúcej železničnej trasy spája pláž Kalo Nero s Elaia, narušuje biotopy dún a ruší morské korytnačky *Caretta caretta*.

49 Helénska republika tvrdí, že z dôvodu reliéfu zeme, ktorý je rovinatý, a z dôvodu skutočnosti, že územie Kyparisie je obývané už od veľmi dávnych čias, bol prístup na pláž vždy jednoduchý. Toto územie navyše už dlho ponúka viacero iných prístupov naprieč k pláži.

50 Pokiaľ ide o údajné otvorenie piatich nových ciest v smere na pláž Agiannaki, Helénska republika uvádza, že tieto cesty existujú od 70. rokov a ich existencia, ako aj ich určenie na spoločné užívanie, sú potvrdené súdnym rozhodnutím. V každom prípade z dôvodu výstavby štyroch z piatich ciest a prác vykonaných na piatej ceste bez prechádzajúceho environmentálneho povolenia, boli v roku 2012 dotknutej stavebnej spoločnosti udelené pokuty. Tento členský štát tvrdí, že orgány začali viaceré trestné stíhania a viaceré súdne konania prebiehajú a ich predmetom sú tieto pokuty a zákonnosť uvedených ciest.

51 Pokiaľ ide o cestu vo výstavbe, ktorá pozdĺž už existujúcej železničnej trasy spája pláž Kalo Nero s Elaia, Helénska republika tvrdí, že smernica 92/43 nepožaduje transformáciu tohto územia, ktoré je obývané od veľmi dávnych čias, na neprístupné územie a že podľa článku 2 ods. 3 tejto smernice opatrenia prijaté podľa nej berú do úvahy hospodárske, sociálne a kultúrne požiadavky a regionálne a miestne charakteristiky. Železničná trasa a k nej vedúca cesta sa nachádzali vo veľkej vzdialenosti od pláže a uvedená cesta je potrebná na prístup ku každej z nehnuteľností.

52 Pokiaľ ide o námietku, že sa niektoré existujúce pobrežné cesty boli čiastočne potiahnuté bitúmenom, Helénska republika potvrdzuje, že to umožnilo znížiť prach a hluk. Tvrdí, že príjazd na pláž závisí od zjazdnosti vozovky a nie od toho, či je na nej bitúmen, a že taká zmena povrchu vozovky nijako neovplyvňuje možnosť kladenia vajec morských korytnačiek *Caretta caretta*.

– Posúdenie Súdnym dvorom

53 Po prvé, pokiaľ ide o otvorenie nových ciest k moru, treba konštatovať, že uľahčuje príjazd áut na pláž a predstavuje tak faktor zvýšenia automobilovej premávky. Podľa posudku č. 32/2015 Symvoulio tis Epikrateias (Štátna rada) predloženého Komisiou totiž neregulované parkovanie vozidiel na okraji alebo pozdĺž príjazdov spôsobuje narušenie biotopov dún uvedených druhov na území Kyparisie. Z tohto zjednodušeného prístupu a zo zvýšenia automobilovej premávky vyplýva väčší hluk a svetlo, ktoré rušia morské korytnačky *Caretta caretta* pri kladení vajec, ako aj pri vyliahnutí mladých korytnačiek. Nezákonná povaha a deštrukčné účinky otvorenia a výstavby týchto ciest boli navyše konštatované samotnou Helénskou republikou, ako vyplýva zo spisu predloženého Súdnemu dvoru, a konkrétnejšie z dokumentov nachádzajúcich sa v prílohách 17 h a 17 i návrhu na začatie konania.

54 Hoci Helénska republika ani nepovolila, ani neuskutočnila tieto otvorenia na území Kyparisie, nespochybňuje námietky Komisie, ktorá tvrdí, že tieto cesty sú funkčné bez ohľadu na začaté trestné stíhania a rôzne prebiehajúce súdne konania.

55 Helénska republika si nesplnila osobitnú povinnosť, ktorú jej ukladá článok 6 ods. 2 smernice 92/43 tým, že sa jednak obmedzila na podanie podnetu v trestných konaniach proti zodpovedným zástupcom spoločnosti, ktorá postavila dotknuté cesty, a na potrestanie tejto spoločnosti v správnom konaní, ako aj že jednak pred vnútroštátnymi orgánmi tvrdila, že uvedené cesty sú nezákonné a musia byť odstránené (pozri analogicky rozsudok z 9. novembra 1999, Komisia/Taliansko, C-365/97, EU:C:1999:544, bod 109).

56 Ako to tvrdí Komisia, Helénska republika mala zabezpečiť, že tieto príjazdy nezostanú funkčné a že ich využívanie nebude závažným spôsobom rušiť morskú korytnačku *Caretta caretta*, ani neohrozí biotopy dún nachádzajúce sa na území Kyparisie.

57 Helénska republika si nesplnila svoje povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 6 ods. 2 smernice 92/43 tým, že neprijala dočasné opatrenia na ochranu tohto územia s cieľom obmedziť využívanie dotknutých príjazdov až do skončenia vyššie uvedených súdnych konaní týkajúcich sa zákonnosti a eventuálneho odstránenia týchto príjazdov, pričom, ako to uviedla generálna advokátka v bode 77 svojich návrhov, nič nenaznačuje, že by také opatrenia boli nemožné zo skutkových alebo právnych dôvodov.

58 Po druhé, pokiaľ ide o výstavbu cesty, ktorá pozdĺž už existujúcej železničnej trasy spája pláž Kalo Nero s Elaia, treba konštatovať, že sleduje už existujúcu železničnú trať a že Komisia neprotirečila Helénskej republike, pokiaľ ide o skutočnosť, že táto cesta sa s výnimkou dvoch bodov nachádza vo vzdialenosti väčšej ako 200 metrov od pobrežia a nie je spojená s prístupom na pláž. Za týchto podmienok Komisia nepreukázala, že existuje dostatočná pravdepodobnosť, že výstavba cesty, ktorá by pozdĺž už existujúcej železničnej trasy spájala pláž Kalo Nero s Elaia, bude mať podstatný vplyv na biotopy dún a morské korytnačky *Caretta caretta*.

59 Po tretie, pokiaľ ide o nanesenie bitúmenu na povrch niektorých pobrežných vozoviek, nanesenie prírodného asfaltu na piesočné cesty uľahčuje ich využitie, najmä automobilovými vozidlami, čo môže vážne ohroziť biotopy dún nachádzajúce sa na území Kyparisie a závažným spôsobom zvýšiť rušenie morských korytnačiek *Caretta caretta*. Helénska republika tým, že strpela nanesenie prírodného asfaltu (bitúmenu) na cesty na tomto území, porušila článok 6 ods. 2 smernice 92/43.

60 Preto treba konštatovať, že Helénska republika tým, že strpela otvorenie piatich nových ciest na pláž Agiannaki, ako aj nanesenie prírodného asfaltu (bitúmenu) na niektoré príjazdy a existujúce cesty, nezabránila rozvoju infraštruktúry prístupu na túto pláž nachádzajúcu sa na území Kyparisie, takže si nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 6 ods. 2 smernice 92/43. Tú istú výhradu však treba zamietnuť v rozsahu, v akom sa týka výstavby cesty, ktorá pozdĺž už existujúcej železničnej trasy spája pláž Kalo Nero s Elaia.

O prvej výhrade, podľa ktorej Helénska republika strpela nezákonné miesta na táborenie na území Kyparisie

– Argumentácia účastníkov konania

61 Komisia Helénskej republike vytýka, že strpela, že:

— cesta nachádzajúca sa za plážou Kalo Nero slúži ako miesto na táborenie pre karavany a že

— v píniovom háji, nachádzajúcom sa v dunách pri pláži Elaia, sa nedovolene táborí.

62 Podľa Komisie predstavuje nedovolené táborenie problém pre ochranu biotopov dún a lesov. Takisto ruší morské korytnačky *Caretta caretta*.

63 Hoci Helénska republika potvrdzuje, že nedovolené táborenie je v celej krajine zakázané, uznáva, že napriek zákazu a zásahom polície tieto zvyky naďalej pretrvávajú. Tvrdí, že tento druh táborenia na území Kyparisie existuje už od 30. alebo 40. rokov 20. storočia, avšak progresívne ustupuje.

– Posúdenie Súdnym dvorom

64 Je nesporné, že Helénska republika nepopiera, že neprijala dostatočné opatrenia na zabezpečenie dodržiavania zákazu nedovoleného táborenia na území Kyparisie. Je tiež nesporné, že nedovolené táborenie na tomto území môže vážne ohroziť dotknuté biotopy dún a spôsobiť významné rušenie morských korytnačiek *Caretta caretta*.

65 Treba preto konštatovať, že Helénska republika si tým, že neprijala dostatočné opatrenia na zabezpečenie dodržiavania zákazu nedovoleného táborenia v blízkosti pláže Kalo Nero a v Elaia, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 6 ods. 2 smernice 92/43.

O prvej výhrade, podľa ktorej Helénska republika strpela prevádzku barov na pláži nachádzajúcej sa na území Kyparisie

– Argumentácia účastníkov konania

66 Komisia Helénskej republike vytýka, že medzi Elaia a Kalo Nero strpela prevádzku aspoň troch barov. Tieto bary sú hlučné a v noci osvetlené, takže rušia morské korytnačky *Caretta caretta* počas ich kladenia vajec a ohrozujú mladé, práve vyliahnuté korytnačky.

67 Komisia tvrdí, že 13. augusta 2011 sa na pláži Kalo Nero konala slávnosť. Hoci pripúšťa, že helénske orgány vyjadrili svoj úmysel zrušiť tieto bary, tvrdí, že počas návštevy jej zamestnancov 17. júla 2012 tam uvedené bary ešte boli. Podľa Komisie tieto bary už v roku 2013 nefungovali, ale infraštruktúra existuje stále.

68 Helénska republika tvrdí, že v rokoch 2013 a 2014 na predmetnej pláži neexistovalo žiadne stravovacie zariadenie a že boli odstránené všetky nezákonné bary, ako aj s nimi súvisiace zariadenia. Uvádza, že jedinú výnimku predstavuje pláž Kalo Nero, kde sa také zariadenia z dreva zničia až neskôr.

– Posúdenie Súdnym dvorom

69 Keďže sa existencia nesplnenia povinnosti musí posúdiť podľa situácie členského štátu, aká bola v čase lehoty stanovenej v odôvodnenom stanovisku, a Súdny dvor nemôže prihliadnuť na zmeny, ktoré nastali neskôr, rôzne skutkové okolnosti, na ktoré poukazujú účastníci konania a ktoré nastali po 1. decembri 2012, teda po lehote stanovenej Helénskej republike na to, aby dosiahla súlad s odôvodneným stanoviskom Komisie, nebudú v rámci preverenia údajného nesplnenia povinnosti Súdnym dvorom zohľadnené.

70 Treba konštatovať, že Helénska republika nepredložila žiadnu novú skutočnosť, ktorá by mohla preukázať, že pred uplynutím tejto lehoty prijala potrebné opatrenia na zabránenie tomu, aby prevádzka predmetných barov nerušila párenie morských korytnačiek *Caretta caretta*.

71 Tento členský štát si preto tým, že neprijal potrebné opatrenia na obmedzenie prevádzky barov nachádzajúcich sa medzi Elaia a Kalo Nero, teda na plážach, kde sa pária morské korytnačky *Caretta caretta*, a nedohliadol na to, aby ohrozenia spôsobené týmito barmi nerušili tieto druhy, nesplnil povinnosti, ktoré mu vyplývajú z článku 6 ods. 2 smernice 92/43.

O prvej výhrade, podľa ktorej Helénska republika strpela prítomnosť plážového vybavenia a zariadenia na území Kyparisie

– Argumentácia účastníkov konania

72 Komisia Helénskej republike vytýka, že na území Kyparisie strpela prítomnosť prehnaného množstva plážového vybavenia, konkrétne slnečníkov a ležadiel. Okrem toho tvrdí, že hoci helénske orgány nariadili likvidáciu viacerých platforiem postavených na plážach nachádzajúcich sa na tomto území, táto likvidácia sa nikdy nevykonala a 28. júla 2011 bolo dokonca vydané povolenie na zriadenie platformy pre hotel Messina Mare.

73 Podľa Komisie, keďže sú tieto plážové zariadenia pripevnené a ponechané na pláži aj v noci, majú negatívny účinok na miesta na párenie morských korytnačiek *Caretta caretta*, pretože ich prítomnosť zmenšuje disponibilný priestor pre hniezda a obmedzuje premiestňovanie korytnačiek.

74 Helénska republika tvrdí, že v rokoch 2013 a 2014 nebol na plážach Vounaki, Elaia a Agiannaki žiadny slnečník, ani ležadlo. Niekoľko slnečníkov a ležadiel ostalo ešte na pláži Kalo Nero, avšak mimo miesta na párenie morských korytnačiek *Caretta caretta*. Pokiaľ ide o platformu nachádzajúcu sa pri hoteli Messina Mare, tento členský štát tvrdí, že ide o rampu uľahčujúcu osobám so zdravotným postihnutím navštevovať zariadenie.

– Posúdenie Súdnym dvorom

75 Pokiaľ ide po prvé o slnečníky a ležadlá, Helénska republika iba uvádza, že od roku 2013, teda po uplynutí lehoty stanovenej v odôvodnenom stanovisku, sa také vybavenie nachádza len na pláži Kalo Nero, mimo miesta na párenie morských korytnačiek *Caretta caretta*. Tento členský štát tak implicitne pripúšťa, že predtým nezmenšil prítomnosť plážového vybavenia v priestore párenia týchto korytnačiek.

76 Pokiaľ ide po druhé o platformy na plážach nachádzajúcich sa na území Kyparisie, Helénska republika, ktorá nepopiera ani ich prítomnosť v čase uplynutia lehoty stanovenej v odôvodnenom stanovisku Komisie, ani pravdepodobnosť, že vážne ohrozujú biotopy dún nachádzajúce sa na území Kyparisie a spôsobujú významné rušenie morských korytnačiek *Caretta caretta*, iba uvádza, že platforma povolená pri hoteli Messina Mare pozostáva z rampy určenej pre osoby so zdravotným postihnutím.

77 Komisia nespochybňuje účel tejto platformy. Hoci platforma, ktorej účelom je premiestňovanie osôb so zdravotným postihnutím, môže byť v zásade považovaná za uskutočnenú z nevyhnutných dôvodov vyššieho verejného záujmu týkajúcich sa ľudského zdravia v zmysle článku 6 ods. 4 smernice 92/43, také odôvodnenie predpokladá najmä preskúmanie existencie iných menej škodlivých riešení, ako aj zváženie dotknutých záujmov, založených na analýze vplyvov z hľadiska cieľov ochrany chráneného územia podľa článku 6 ods. 3 tejto smernice (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 14. januára 2016, Grüne Liga Sachsen a i., C-399/14, EU:C:2016:10, bod 57 a citovanú judikatúru). Keďže Helénska republika v tejto súvislosti neposkytla žiadne vysvetlenie, treba vychádzať z toho, že platforma povolená v blízkosti hotela Messina Mare tiež predstavuje porušenie článku 6 ods. 2 uvedenej smernice.

78 Treba preto konštatovať, že Helénska republika si tým, že neprijala potrebné opatrenia na účely obmedzenia prítomnosti vybavenia a rôznych zariadení na plážach, kde sa pária morské korytnačky *Caretta caretta*, a tým, že povolila výstavbu platformy v blízkosti hotela Messina Mare, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 6 ods. 2 smernice 92/43.

O prvej výhrade, podľa ktorej Helénska republika strpela čistenie pláží nachádzajúcich sa na území Kyparisie ťažkými mechanizmami

– Argumentácia účastníkov konania

79 Komisia Helénskej republike vytýka, že obec Avlona (Grécko) čistila pláže ťažkými mechanizmami, čo spôsobilo utlačenie piesku ich váhou a zničenie hniezd morských korytnačiek *Caretta caretta* otrasmi.

80 Helénska republika odpovedá, že nejde o stálu prax, ale o izolovaný prípad a po zaslaní formálnej výzvy nebol konštatovaný žiadny ďalší prípad. Okrem toho má vnútroštátna právna úprava prijatá v júli 2013 a máji 2014 ministerstvom životného prostredia za cieľ zabrániť takým incidentom a stanovuje, že počas obdobia párenia týchto korytnačiek sa čistenie pláže vykonáva manuálne.

– Posúdenie Súdnym dvorom

81 Hoci bola vnútroštátna právna úprava, ktorú uvádza Helénska republika, prijatá po uplynutí lehoty stanovenej v odôvodnenom stanovisku a Súdny dvor ju nemôže na účely posúdenia, či došlo k údajnému nesplneniu povinnosti, zohľadniť, túto výhradu nemožno uznať. Komisia totiž nielenže nespochybňuje tvrdenie tohto členského štátu, podľa ktorého bol uvedený prípad izolovaným prípadom, ale ani nepredložila skutočnosti na preukázanie opakovania takých incidentov alebo nevyhnutnosti prijatia osobitných opatrení na ich zabránenie.

O prvej výhrade, podľa ktorej Helénska republika strpela nezákonnú ťažbu piesku na plážach nachádzajúcich sa na území Kyparisie

– Argumentácia účastníkov konania

82 Komisia Helénskej republike vytýka, že na plážach nachádzajúcich sa na území Kyparisie strpela nekontrolovanú ťažbu piesku.

83 Tento členský štát tvrdí, že Komisia nepredložila žiadny dôkaz týkajúci sa takej činnosti.

84 Komisia však vo svojej replike predložila tabuľku, ktorá má preukázať, že Helénska republika sama uznáva, že z dôvodu činnosti ťažby piesku existuje riziko značne škodlivých vplyvov na územie Kyparisie.

– Posúdenie Súdnym dvorom

85 Článok 128 ods. 1 rokovacieho poriadku stanovuje, že účastníci konania môžu predložiť dôkazy alebo v replike a duplike označiť dôkazy, ktoré navrhujú vykonať, a že odôvodnia omeškanie s predložením alebo označením týchto dôkazov.

86 Keďže Komisia oneskorené uvedenie skutočnosti neodôvodnila, nemožno uvedenú skutočnosť zohľadniť ako dôkaz pri preverení Súdnym dvorom, či existuje nesplnenie povinnosti, ktoré táto inštitúcia tvrdí.

87 Keďže Komisia neuviedla inú skutočnosť, ktorá by mohla podporiť dotknutú výhradu, treba žalobu v tomto bode zamietnuť.

O prvej výhrade, podľa ktorej Helénska republika strpela rozšírenie poľnohospodárskej činnosti na území Kyparisie

– Argumentácia účastníkov konania

88 Komisia Helénskej republike vytýka:

— rozšírenie poľnohospodárskeho využívania územia dún,

— oranie dún medzi Elaia a Agiannaki a

— chov oviec na plážach, kde sa pária morské korytnačky *Caretta caretta*.

89 Komisia tvrdí, že rozšírenie poľnohospodárskeho využívania územia dún spôsobuje zničenie miesta na párenie týchto druhov v dunách a že závlahová voda môže ohroziť hniezda korytnačiek nachádzajúce sa v blízkosti. Zvýšenie vlhkosti spôsobenej týmito plodinami má za následok zmenu podzemnej teploty, ktorá spôsobuje vyliahnutie väčšieho počtu mužských mladých korytnačiek a môže tak spôsobiť nerovnováhu v populácii druhu *Caretta caretta*.

90 Komisia tvrdí, že medzi Agiannaki a Elaia sa od 20. februára do 3. marca 2013 uskutočnila orba, ktorá zničila istý počet biotopov morských korytnačiek *Caretta caretta*, pričom nebolo prijaté žiadne nápravné opatrenie.

91 Komisia sa domnieva, že chov oviec na plážach, kde sa tieto korytnačky pária, má za následok priame alebo nepriame zničenie hniezd. Hniezda sú pošliapané a spôsobenými otrasmi pôdy sú zničené vajíčka.

92 Helénska republika pripomína, že poľnohospodárska činnosť v posledných 20 rokoch značne ustúpila a že do roku 2001 sa zníženie poľnohospodárskeho využívania pohybovalo približne od 25 % až 30 % v závislosti od dotknutých miest. Na území Kyparisie sa pestovanie plodín nerozširovalo smerom k dunám, keďže piesčité podložie nie je na to vhodné, a z dôvodu, že oblasť nachádzajúca sa za týmto územím je obzvlášť úrodná.

93 Tento členský štát tvrdí, že orba, na ktorú odkazuje Komisia, sa uskutočnila na poľnohospodárskom povrchu.

94 Chov oviec na plážach, kde sa pária morské korytnačky *Caretta caretta*, nie je možný, keďže na pláži nerastie žiadna vegetácia. Podľa názoru Helénskej republiky tieto korytnačky v každom prípade vyhĺbia jamu, do ktorej nakladú svoje vajíčka, do takej hĺbky, že hniezda nemôžu zničiť ani ovce pošliapaním, ani otrasmi pôdy, ktoré spôsobujú.

– Posúdenie Súdnym dvorom

95 Pokiaľ ide po prvé o údajné rozšírenie poľnohospodárskeho využívania územia dún, treba konštatovať, ako to uviedla generálna advokátka v bode 105 svojich návrhov, že Komisia nepredložila dôkaz, ktorý by mohol vyvrátiť tvrdenie Helénskej republiky, podľa ktorého sa na území Kyparisie také rozšírenie neuskutočnilo. Z toho vyplýva, že v tomto bode nemožno výhradu Komisie uznať.

96 Po druhé, keďže Komisia uvádza, že údajná orba územia dún sa uskutočnila v čase po uplynutí lehoty stanovenej v jej odôvodnenom stanovisku, nemožno ani túto výhradu Helénskej republike vytýkať, takže výhrada vznesená Komisiou musí byť v tomto bode tiež zamietnutá.

97 Po tretie treba konštatovať, že Komisia nespochybňuje tvrdenie Helénskej republiky, podľa ktorého na pláži, na ktorej sa pária morské korytnačky *Caretta caretta*, nerastie žiadna vegetácia a že fotografie predložené Komisiou nesmerujú k preukázaniu chovu, ale prítomnosti niekoľkých oviec na tejto pláži. Komisia v každom prípade nepredložila žiadny dôkaz, ktorý by umožňoval dospieť k záveru, že prítomnosť oviec, ako je znázornená na týchto fotografiách, by mohla poškodiť hniezda korytnačiek nachádzajúce sa v piesku v hĺbke od 40 cm do 60 cm. Za týchto podmienok treba výhradu vznesenú Komisiou aj v tomto bode zamietnuť.

O prvej výhrade, podľa ktorej Helénska republika strpela svetelný smog na území Kyparisie

– Argumentácia účastníkov konania

98 Komisia Helénskej republike vytýka, že neprijala vhodné opatrenia na zabránenie tomu, aby obecné pouličné osvetlenie a osvetlenie v blízkosti pláži, ako aj svetlo z reštaurácií, hotelov a obchodov nachádzajúcich sa v blízkosti územia Kyparisie, nerušili morské korytnačky *Caretta caretta* v čase kladenia vajec a najmä neohrozili práve vyliahnuté korytnačky na ich ceste k moru. Tvrdí, že tieto javy boli počas návštevy jej zamestnancov na mieste 17. júla 2012 potvrdené.

99 Podľa Helénskej republiky verejné osvetlenie existuje už niekoľko rokov a bolo zavedené pred prijatím vnútroštátnej právnej úpravy nariaďujúcej primerané posúdenie vplyvov v súlade so smernicou 92/43. Tvrdí, že na účely vyriešenia tohto problému prijala v roku 2014 právnu úpravu, ktorá je uplatniteľná na pláže, kde sa tieto korytnačky pária, a ktorá predovšetkým stanovuje povinnosť zabezpečiť, že svetlo z týchto súkromných a verejných zdrojov nedosiahne pláž, aby nedezorientovalo malé korytnačky. Takisto sa zakazuje zariadeniam a hotelom nachádzajúcim sa na pobreží používanie projektorov. Tiež sa plánuje uloženie krycích dosiek a používanie špeciálnych lámp.

– Posúdenie Súdnym dvorom

100 Pokiaľ ide o tvrdenie Helénskej republiky, podľa ktorého verejné osvetlenie existovalo predtým, ako tieto zariadenia podliehali primeranému posúdeniu vplyvu v súlade so smernicou, postačuje konštatovať, že podľa tejto smernice sa zákaz zhoršenia stavu, ktorý je v nej upravený, neobmedzuje len na povinnosť dotknutého členského štátu zakázať alebo zastaviť len nové škodlivé činnosti.

101 Preto treba konštatovať, že Helénska republika si tým, že neprijala vhodné ochranné opatrenia na to, aby zabránila rušeniu morskej korytnačky *Caretta caretta* existujúcim verejným osvetlením od momentu zaradenia územia Kyparisie do zoznamu SCI 19. júla 2006, porušila svoje povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 6 ods. 2 smernice 92/43 (pozri analogicky rozsudok z 24. novembra 2011, Komisia/Španielsko, C-404/09, EU:C:2011:768, body 127 a 128).

102 Takisto treba uznať výhradu Komisie v rozsahu, v akom sa týka rušenia morskej korytnačky *Caretta caretta* svetlom z reštaurácií, hotelov a obchodov nachádzajúcich sa v blízkosti územia Kyparisie.

103 Helénska republika totiž v tejto súvislosti iba uvádza, že v roku 2014, teda po uplynutí lehoty stanovenej Komisiou v jej odôvodnenom stanovisku, prijala právnu úpravu na účely vyriešenia tohto problému, čo svedčí o tom, že tento členský štát predtým neprijal potrebné opatrenia na boj proti rušeniu morskej korytnačky *Caretta caretta* spôsobenému takýmto svetelným smogom.

104 Helénska republika si preto tým, že neprijala potrebné opatrenia na dostatočné obmedzenie svetelného smogu na plážach, kde sa pária morské korytnačky *Caretta caretta*, a nachádzajúce sa na území Kyparisie, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 6 ods. 2 smernice 92/43.

O prvej výhrade, podľa ktorej Helénska republika strpela rybolov v blízkosti územia Kyparisie

– Argumentácia účastníkov konania

105 Komisia tvrdí, že rybolov vykonávaný v blízkosti pláží nachádzajúcich sa na území Kyparisie, a kde sa pária morské korytnačky *Caretta caretta*, predstavuje rušivý zdroj pre tieto druhy, pretože jedinci sa na svojej ceste za kladením vajec alebo na ceste späť môžu zachytiť do sietí alebo sa zraziť s rybárskymi člnmi. V tejto súvislosti sa opiera o správu pripojenú k jej návrhu na začatie konania, podľa ktorej sa rybolov vykonáva priamo z pláže prostredníctvom sietí a niekedy sotva kilometer od pláže za pomoci vlečných sietí ovládaných z lodí.

106 Helénska republika tvrdí, že od zavedenia systému ochrany tohto územia na ňom rybolov ustúpil a rôzne nástroje Európskej únie tiež prispeli k ústupu rybolovu v tejto oblasti. Tvrdí, že sa na ňom nachádza len málo rybárskych lodí a že informačná kampaň je zameraná na zamedzenie náhodného odchytávania korytnačiek.

– Posúdenie Súdnym dvorom

107 Treba konštatovať, že také všeobecné potvrdenie o ústupe rybolovu a informáciách pre rybárov nemôže spochybniť tvrdenia Komisie podporené zisteniami správy priloženej k jej návrhu na začatie konania.

108 Z toho vyplýva, že Helénska republika si tým, že neprijala potrebné opatrenia, aby sa v dostatočnej miere obmedzil rybolov pri plážach nachádzajúcich sa na území Kyparisie a kde sa pária morské korytnačky *Caretta caretta*, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 6 ods. 2 smernice 92/43.

O prvej výhrade, podľa ktorej Helénska republika strpela používanie rekreačných a šliapacích člnkov v blízkosti územia Kyparisie

– Argumentácia účastníkov konania

109 Podľa Komisie prítomnosť rekreačných a šliapacích člnkov používaných v blízkosti pláží nachádzajúcich sa na území Kyparisie a kde sa pária morské korytnačky *Caretta caretta*, predstavuje pre tieto korytnačky rušivý zdroj. Niektoré z nich sú po kolízii s ich motormi dokonca usmrtené. Táto inštitúcia sa domnieva, že skutočnosti nachádzajúce sa v prílohách 18 a 21 jej návrhu na začatie konania podporujú túto výhradu.

110 Podľa Helénskej republiky uvedené skutočnosti nepreukazujú tvrdenia Komisie a táto nepreukázala, že za usmrtenie korytnačiek môžu zranenia spôsobené rekreačnými a šliapacími člnkami.

– Posúdenie Súdnym dvorom

111 V rámci konania o nesplnení povinnosti prináleží Komisii preukázať existenciu údajného nesplnenia povinnosti a predložiť Súdnemu dvoru dôkazy nevyhnutné na preverenie jeho existencie (rozsudok z 9. júla 2015, Komisia/Írsko, C-87/14, EU:C:2015:449, bod 22 a citovaná judikatúra).

112 V každom prípade treba konštatovať, že Komisia tým, že vo svojom návrhu na začatie konania odkázala na jeho prílohy bez uvedenia relevantných osobitných vysvetliviek v tejto súvislosti, neuviedla skutočnosti nevyhnutné na preverenie existencie nesplnenia povinnosti, ktoré tvrdí, a že také skutočnosti v žiadnom prípade z uvedených príloh jasne nevyplývajú.

113 Prvú výhradu uvedenú Komisiou na podporu jej žaloby treba preto v tomto bode zamietnuť.

114 Za týchto okolností treba konštatovať, že Helénska republika si tým, že:

— strpela výstavbu domov v Agiannaki v roku 2010, používanie iných domov v Agiannaki bez dostatočného rámca od roku 2006 a začatie stavebných prác týkajúcich sa päťdesiatich rezidencií nachádzajúcich sa medzi Agiannaki a Elaia, ako aj tým, že povolila výstavbu troch rekreačných objektov vo Vounaki v roku 2012,

— strpela rozvoj infraštruktúry prístupu na pláž nachádzajúcej sa na území Kyparisie, konkrétne otvorenie piatich nových príjazdov na pláž Agiannaki, ako aj nanesenie prírodného asfaltu (bitúmenu) na niektoré príjazdy a existujúce cesty,

— neprijala dostatočné opatrenia na zabezpečenie dodržiavania zákazu nedovoleného táborenia v blízkosti pláže Kalo Nero a v Elaia,

— neprijala potrebné opatrenia na obmedzenie prevádzky barov nachádzajúcich sa medzi Elaia a Kalo Nero, na plážach, kde sa pária morské korytnačky *Caretta caretta*, a že nedohliadla na to, aby ohrozenia spôsobené týmito barmi nerušili tieto druhy,

— na území Kyparisie neprijala potrebné opatrenia na účely obmedzenia prítomnosti vybavenia a rôznych zariadení na plážach, kde sa pária morské korytnačky *Caretta caretta*, a ako aj tým, že povolila výstavbu platformy v blízkosti hotela Messina Mare,

— neprijala potrebné opatrenia na dostatočné obmedzenie svetelného smogu na plážach nachádzajúcich sa na území Kyparisie, kde sa pária morské korytnačky *Caretta caretta*, a

— neprijala potrebné opatrenia, aby sa v dostatočnej miere obmedzil rybolov pri plážach nachádzajúcich sa na území Kyparisie, a kde sa pária morské korytnačky *Caretta caretta*,

nesplnila svoje povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 6 ods. 2 smernice 92/43.

O druhej výhrade založenej na nerešpektovaní článku 6 ods. 3 smernice 92/43

Argumentácia účastníkov konania

115 Na podporu svojej žaloby Komisia svojou druhou výhradou tvrdí, že Helénska republika porušila článok 6 ods. 3 smernice 92/43.

116 Komisia tomuto členskému štátu vytýka, že si nesplnil povinnosti, ktoré mu vyplývajú z tohto ustanovenia z dôvodu skutočnosti, že tento projekt, ktorý priamo nesúvisí so správou územia Kyparisie alebo nie je pre ňu potrebný, ale ho môže pravdepodobne významne ovplyvniť, najskôr nepodrobil primeranému posúdeniu vplyvu. Podľa Komisie sa také posúdenie vplyvu malo uskutočniť predovšetkým pred:

— udelením stavebného povolenia a výstavbou rôznych rekreačných objektov na území Kyparisie,

— otvorením nových ciest a nanesením prírodného asfaltu (bitúmenu) na niektoré existujúce cesty na tomto území,

— výstavbou nových barov na plážach nachádzajúcich sa na uvedenom území a kde sa pária morské korytnačky *Caretta caretta*,

— zavedením obecného osvetlenia pozdĺž pláže nachádzajúcej sa na tom istom území a

— rozšírením poľnohospodárskeho využívania systému dún na území Kyparisie.

117 Podľa Komisie sa tieto činnosti uskutočnili bez akéhokoľvek predchádzajúceho posúdenia, či už ide o posúdenie jednotlivých vplyvov každej z týchto činností alebo o kumulatívne posúdenie vplyvov ako celok. Zdôrazňuje, že žiadna z týchto činností priamo nesúvisí so správou územia Kyparisie, ani pre ňu nie je potrebná, ale môžu pravdepodobne takéto územie významne ovplyvniť z dôvodu ich významu pre morské korytnačky *Caretta caretta* a pre dotknutý prirodzený biotop.

118 Helénska republika tvrdí, že z dôvodu, že všetky plány alebo projekty, ktoré boli uskutočnené na území „bez primeraného posúdenia vplyvu“, sa týkali činností výstavby dokončenej pred zavedením povinnosti takého posúdenia. Tvrdí, že pokiaľ ide o plány a projekty uskutočnené po tomto dátume, buď boli splnené požiadavky článku 6 ods. 3 smernice 92/43, alebo v prípade, že to tak nebolo, boli začaté správne alebo trestné konania.

119 Tento členský štát tvrdí, že požiadavky a postupy upravené v článku 6 ods. 3 smernice 92/43 boli prebraté do vnútroštátneho práva a že vydávanie stavebných povolení, ako aj výkon stavebných prác, sú až do prijatia prezidentského dekrétu pozastavené. Uvedený členský štát si preto nesplnil povinnosti, ktoré mu vyplývajú z článku 6 ods. 3 smernice 92/43.

Posúdenie Súdnym dvorom

120 Treba pripomenúť, že článok 6 ods. 3 smernice 92/43 zavádza postup posúdenia, v ktorom sa prostredníctvom predbežnej kontroly zabezpečuje, aby plány a projekty, ktoré priamo nesúvisia so správou lokality alebo pre ňu nie sú potrebné, ale môžu ju významne ovplyvniť, boli odsúhlasené, len ak nepriaznivo neovplyvnia integritu tejto lokality (rozsudok z 11. septembra 2012, Nomarchiaki Aftodioikisi Aitoloakarnanias a i., C-43/10, EU:C:2012:560, bod 110).

121 Z toho vyplýva, že toto ustanovenie je relevantné len vtedy, keď príslušné vnútroštátne orgány odsúhlasia projekt, pričom tomuto schváleniu musí v tomto prípade predchádzať vhodné posúdenie vplyvov tohto projektu na dotknuté územie.

122 Článok 6 ods. 3 smernice 92/43 sa preto neuplatní na činnosť, ktorej výkon podlieha schváleniu, ktorá sa však uskutočnila bez takého schválenia, teda nezákonne. Za týchto podmienok nemožno v tejto súvislosti konštatovať nesplnenie povinnosti z dôvodu porušenia tohto ustanovenia.

123 Naopak, uvedené ustanovenie sa uplatní na činností, ktoré sa uskutočnili po predchádzajúcom schválení, konkrétne na domy v Agiannaki, ktorých výstavba sa uskutočnila v roku 2010, na tri rekreačné objekty vo Vounaki, ktorých výstavba sa uskutočnila v roku 2012, ako aj na platformu v blízkosti hotela Messina Mare.

124 Keďže tieto činnosti môžu spôsobiť ujmu na území dún a rušenie morskej korytnačky *Caretta caretta*, malo ich schválenie podliehať predbežnému posúdeniu ich vplyvu.

125 Za týchto podmienok, keďže Helénska republika netvrdí, že tieto schválenia boli vydané pred 19. júlom 2006, dátumom zaradenia územia Kyparisie do zoznamu SCI, alebo im predchádzali posúdenia vplyvu v súlade s článkom 6 ods. 3 smernice 92/43, treba konštatovať, že tento členský štát si tým, že vydal povolenia na domy postavené v roku 2010 v Agiannaki, na tri rekreačné objekty vo Vounaki postavené v roku 2012 a na výstavbu platformy v blízkosti hotela Messina Mare, nesplnil povinnosti, ktoré mu vyplývajú z tohto ustanovenia.

126 Vo zvyšnej časti sa výhrada zamieta.

O tretej výhrade založenej na nerešpektovaní článku 12 ods. 1 písm. b) a d) smernice 92/43

127 Komisia Helénskej republike vytýka, že porušila článok 12 ods. 1 písm. b) a d) smernice 92/43 tým, že neprijala potrebné opatrenia na vytvorenie a uplatnenie účinného systému prísnej ochrany morskej korytnačky *Caretta caretta* na území Kyparisie, aby sa zabránilo akémukoľvek rušeniu dotknutého druhu počas obdobia párenia a akejkoľvek činnosti, ktorá by mohla poškodiť alebo zničiť ich miesta na párenie.

128 Komisia pripomína, že v súlade s týmto ustanovením sa ukladá povinnosť vytvoriť systém prísnej ochrany živočíšnych druhov uvedených v prílohe IV písm. a) smernice 92/43 na to, aby sa zakázalo úmyselné rušenie týchto druhov najmä počas obdobia párenia, ako aj poškodzovanie alebo ničenie miest na párenie alebo miest na oddych. Tento systém prísnej ochrany vyžaduje zavedenie uceleného právneho rámca, ako aj prijatie a vykonanie konkrétnych a špecifických ochranných opatrení.

129 Helénska republika tvrdí, že článok 12 ods. 1 písm. b) a d) smernice 92/43 neporušila.

O tretej výhrade, podľa ktorej Helénska republika nezaviedla ucelený a koherentný právny rámec

– Argumentácia účastníkov konania

130 Komisia tvrdí, že systém prísnej ochrany, ako je upravený v článku 12 ods. 1 smernice 92/43, predpokladá prijatie koherentných a zosúladených opatrení preventívneho charakteru. Uvádza, že Helénska republika uznala, že taký ucelený a koherentný právny rámec ešte neprijala, avšak je v štádiu vypracovania.

131 Komisia sa domnieva, že všetky právne nástroje platné na tomto území v členskom štáte nepostačujú na účely ochrany stanovenej v článku 12 ods. 1 písm. b) a d) smernice 92/43. Na existenciu týchto právnych nástrojov poukázal tento členský štát po prvý krát v žalobnej odpovedi. Okrem toho, niektoré z nich predchádzali nadobudnutiu účinnosti smernice 92/43 a neobsahovali tak osobitné ustanovenia, ktoré by mohli splniť požiadavky článku 12 tejto smernice.

132 Táto inštitúcia tvrdí, že z dôvodu absencie integrovaného a koherentného legislatívneho vnútroštátneho rámca nie je zabezpečená prísna ochrana morskej korytnačky *Caretta caretta*, ako aj jej miest na párenie. Systém ochrany nemožno zaviesť prostredníctvom čiastkových súborov jednotlivých opatrení, ktoré sa týkajú ochrany životného prostredia vo všeobecnosti, a nemajú konkrétne za cieľ zabrániť akémukoľvek úmyselnému rušeniu dotknutého druhu počas obdobia párenia, ako aj akejkoľvek činnosti, ktorá môže spôsobiť zhoršenie alebo zničenie miest na párenie.

133 Komisia zdôrazňuje, že okolnosť, že sa nezdá, že by sa počet hniezd morskej korytnačky *Caretta caretta* na území Kyparisie znížil, nemôže sama osebe spochybniť konštatovanie, podľa ktorého Helénska republika neprijala účinné ochranné opatrenia. Tvrdí, že nedávno konštatovaný zvýšený počet hniezd je výsledkom ochrany morskej korytnačky *Caretta caretta* od roku 1992 a že všetky vplyvy na tento druh možno v zásade vidieť o 20 rokov neskôr. Navyše z rozsudkov z 30. januára 2002, Komisia/Grécko (C-103/00, EU:C:2002:60), a zo 16. marca 2006, Komisia/Grécko (C-518/04, neuverejnený, EU:C:2006:183), vyplýva, že na konštatovanie rušenia, ktoré môže predstavovať porušenie článku 12 smernice 92/43, nie je nevyhnutné, aby sa počet hniezd znížil.

134 Helénska republika uvádza, že Komisia nesprávne tvrdí, že Helénska republika jednak neprijala dostatočný legislatívny rámec ochrany a jednak, že nedokázala uplatniť špecifické a účinné ochranné opatrenia. Domnieva sa, že Komisia nemôže tvrdiť, že na území Kyparisie existuje zhoršenie biotopov a rušenia, ktoré majú závažný vplyv na druhy, hoci sa ani nevykonalo primerané posúdenie vplyvov činností vykonávaných na uvedenom území.

135 Podľa tohto členského štátu, keďže populácia morskej korytnačky *Caretta caretta* stabilne rastie a nie je dané riziko zmenšenia jej prostredia prirodzeného pohybu, nemožno tvrdiť porušenie článku 12 ods. 1 písm. b) a d) smernice 92/43.

136 Helénska republika zastáva názor, že grécky právny poriadok obsahuje široký, koherentný, osobitne prísny a extrémne účinný inštitucionálny rámec, pokiaľ ide o ochranu morskej korytnačky *Caretta caretta*. V tejto súvislosti odkazuje na rôzne legislatívne a regulačné akty, ktoré až do prijatia prezidentského dekrétu predstavujú ako celok dostatočný rámec.

137 Tento členský štát pripomína, že nikdy netvrdil, že uvedené akty boli ako celok špeciálne prijaté pre územie Kyparisie a dotknutý druh, avšak účinne ich chráni a zabezpečuje vhodný a prísny systém ochrany v zmysle článku 12 smernice 92/43. Toto ustanovenie nevyžaduje, aby bol systém prísnej ochrany upravený v jedinom zákone.

138 Helénska republika napokon uvádza vlastnosti, opatrenia a účinky návrhu prezidentského dekrétu a oznamuje, že po posudku Symvoulio tis Epikrateias (Štátna rada) bude čoskoro prijatý. Zdôrazňuje však, že existencia tohto návrhu prezidentského dekrétu však neznamená, že predtým v gréckom právnom poriadku neexistoval systém prísnej a účinnej ochrany.

– Posúdenie Súdnym dvorom

139 Treba pripomenúť, že článok 12 ods. 1 písm. b) a d) smernice 92/43 členským štátom ukladá povinnosť prijať opatrenia potrebné na vytvorenie systému prísnej ochrany živočíšnych druhov uvedených v prílohe IV písm. a) tejto smernice v prostredí ich prirodzeného pohybu a zakázať úmyselné rušenie týchto druhov najmä počas obdobia párenia, odchovu mláďat, hibernácie a sťahovania, ako aj poškodzovanie alebo ničenie miest na párenie alebo miest na oddych.

140 Súdny dvor už rozhodol, že prebratie tejto smernice členské štáty zaväzuje nielen prijať ucelený legislatívny rámec, ale v tejto súvislosti aj vykonať konkrétne a špecifické ochranné opatrenia a že systém prísnej ochrany predpokladá prijatie koherentných a koordinovaných opatrení preventívnej povahy (rozsudok z 15. marca 2012, Komisia/Cyprus, C-340/10, EU:C:2012:143, body 60 a 61, ako aj citovaná judikatúra).

141 Súbor právnych nástrojov nepredstavuje legislatívny a regulačný rámec, ktorý by mal ucelenú povahu, pretože tieto nástroje neumožňujú zabrániť porušeniu zákazu zhoršenia stavu upraveného v článku 6 ods. 2 smernice 92/43 alebo musia byť pravidelne dopĺňané na účely zabezpečenia ochrany požadovanej článkom 12 rovnakej smernice.

142 Skutočnosť, že v bode 114 tohto rozsudku boli konštatované viaceré porušenia zákazu zhoršenia stavu podľa článku 6 ods. 2 smernice 92/43, pripúšťa domnienku, že chýba ucelený a koherentný legislatívny rámec preventívnej povahy, pokiaľ ide o ochranu územia Kyparisie.

143 Táto domnienka je potvrdená okolnosťou, že Helénska republika prijala rôzne ministerské výnosy, okrem iného 23. mája 2013, 23. júla 2013, 14. februára 2014 a 8. mája 2014, predovšetkým v oblasti vhodného využívania pláží, zmrazenia niektorých poľnohospodárskych činností, obmedzenia svetla prichádzajúceho zo súkromných zariadení na pláži, pozastavenia vydávania stavebných povolení, zákazu niektorých stavebných činností, ako aj zákazu otvorenia ciest a nanesenia prírodného asfaltu (bitúmenu) na cesty na území Kyparisie.

144 Prijatie týchto právnych nástrojov po uplynutí lehoty stanovenej v odôvodnenom stanovisku dostatočne preukazuje, že pred touto lehotou bol vnútroštátny právny rámec neucelený.

145 Helénska republika tak nemôže tvrdiť, že prezidentský dekrét týkajúci sa ochrany tohto územia, ktorý sa práve prijíma, má za cieľ len zhromaždenie a konsolidovanie právnej úpravy platnej v čase uvedenej lehoty.

146 Naopak, z posudku Symvoulio tis Epikrateias (Štátna rada) vyplýva, že povinnosti Helénskej republiky vyplývajúce z práva Únie vyžadujú novú právnu úpravu týkajúcu sa ochrany územia Kyparisie a nariaďujú podanie nového návrhu dekrétu v čo najkratšom čase na tento orgán.

147 Helénska republika tiež nemôže tvrdiť, že jej z dôvodu, že populácia morskej korytnačky *Caretta caretta* sa stabilne zvyšuje, nemožno vytýkať porušenie povinností vyplývajúcich z článku 12 ods. 1 písm. b) a d) smernice 92/43.

148 Ako to tvrdí Komisia, okolnosť, akou je stabilita populácie druhu, totiž nemôže sama osebe spochybniť konštatovanie týkajúce sa toho, že relevantný vnútroštátny legislatívny rámec je neucelený (pozri analogicky rozsudok zo 16. marca 2006, Komisia/Grécko, C-518/04, EU:C:2006:183, bod 21).

149 Za týchto podmienok treba konštatovať, že Helénska republika si tým, že neprijala ucelený a koherentný legislatívny rámec na ochranu morskej korytnačky *Caretta caretta* na území Kyparisie, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 12 ods. 1 písm. b) a d) smernice 92/43.

O tretej výhrade, podľa ktorej Helénska republika neuplatnila konkrétne, špecifické a účinné ochranné opatrenia

– Argumentácia účastníkov konania

150 Podľa Komisie Helénska republika neuplatňuje špecifické účinné opatrenia na zabránenie jednak rušeniu morskej korytnačky *Caretta caretta* počas obdobia párenia a jednak činností, ktoré by mohli poškodiť alebo zničiť jej miesta na párenie.

151 Uvádza, že článok 12 ods. 1 písm. d) smernice 92/43 stanovuje ochranu, ktorá je prísnejšia ako ochrana upravená v tomto článku písm. a) až c) a že uvedené písm. d) neobmedzuje zákazy na úmyselné činy.

152 Na účely posúdenia, v akom rozsahu by určitá činnosť „mohla poškodiť alebo zničiť miesta na párenie“, by preto bolo treba zohľadniť, že tento druh kladie vajíčka len každé dva alebo tri roky a je osobitne citlivý a zraniteľný na zvukové a svetelné ohrozenia počas celého procesu párenia, konkrétne počas inkubácie a na ceste malých korytnačiek k moru.

153 Komisia tvrdí, že na území Kyparisie môžu byť miesta na párenie morskej korytnačky *Caretta caretta* poškodené alebo zničené rôznymi ľudskými činnosťami uvedenými v jej žalobe, ktoré tvoria prekážku prístupu k miestam na párenie, ako aj svetelným a zvukovým smogom.

154 Podľa Helénskej republiky zakazuje jej inštitucionálny a právny rámec, upravujúci činnosti na území Kyparisie, činnosti, ktoré môžu úmyselne poškodiť miesta na párenie morských korytnačiek *Caretta caretta* alebo poškodiť tento druh.

155 Tvrdí, že poškodenie územia sa v súlade s usmerneniami Komisie posudzuje na základe stavu zachovania každého druhu a biotopu, ktorý sa posudzuje vo vzťahu k pôvodným podmienkam v momente, keď sa navrhla klasifikácia dotknutého územia ako chránené územie.

156 Okrem toho posúdenie eventuálnych vplyvov na integritu územia, pokiaľ ide o jeho ekologické funkcie, sa musí uskutočniť na úrovni chráneného územia v jeho celosti, a nie v menšom rozsahu, izolujúc malé časti pláže na účely zistenia významného rušenia.

– Posúdenie Súdnym dvorom

157 Pokiaľ ide o namietané nesplnenie povinnosti zákazu rušenia chránených druhov upraveného v článku 12 ods. 1 písm. b) smernice 92/43, treba konštatovať, že všetky porušenia článku 6 ods. 2 tejto smernice, ako sú konštatované v bode 114 tohto rozsudku, predstavujú zakázané rušenia morskej korytnačky *Caretta caretta*.

158 Ako to zdôraznila generálna advokátka v bode 143 svojich návrhov, to isté platí, pokiaľ ide o výstavbu bodov v Agiannaki v roku 2006. Na rozdiel od všeobecného zákazu poškodenia a rušenia stanoveného v článku 6 ods. 2 smernice 92/43, ochrana druhov upravená v článku 12 tejto smernice nepodlieha v súlade s jej článkom 4 ods. 5 zápisu dún Kyparisie do zoznamu upraveného v jej článku 4 ods. 2 treťom pododseku. Ako vyplýva z článku 23 ods. 1 uvedenej smernice, táto ochrana sa uplatňuje už od roku 1994.

159 Keďže pôvodca týchto rušení prinajmenšom prijal možnosť, že morské korytnačky *Caretta caretta* budú počas obdobia párenia rušené, podmienka týkajúca sa úmyselnej povahy, nachádzajúca sa v článku 12 ods. 1 písm. b) smernice 92/43, je splnená (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. mája 2006, Komisia/Španielsko, C-221/04, EU:C:2006:329, bod 71).

160 Za týchto podmienok treba konštatovať, že Helénska republika si tým, že v stanovenej lehote neprijala všetky potrebné konkrétne opatrenia na zabránenie úmyselnému rušeniu morskej korytnačky *Caretta caretta* počas obdobia párenia tohto druhu, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 12 ods. 1 písm. b) smernice 92/43.

161 Žalobe Komisie treba tiež vyhovieť v rozsahu, v akom tomuto členskému štátu vytýka, že neprijal potrebné opatrenia na zabezpečenie rešpektovania zákazu poškodenia alebo zničenia miest na párenie uvedeného druhu, upravený v článku 12 ods. 1 písm. d) smernice 92/43.

162 Viaceré nesplnenia povinností vyplývajúcich z článku 6 ods. 2 tejto smernice, ako boli konštatované v bode 114 tohto rozsudku, totiž predstavujú samy osebe činnosti, ktoré nevyhnutne poškodzujú miesta na párenie morskej korytnačky *Caretta caretta*.

163 Z vyššie uvedených úvah vyplýva, že Helénska republika si tým, že:

— neprijala ucelený, koherentný a prísny legislatívny a regulačný rámec na ochranu morskej korytnačky *Caretta caretta* na území Kyparisie,

— v stanovenej lehote neprijala všetky potrebné konkrétne opatrenia na zabránenie úmyselnému rušeniu morskej korytnačky *Caretta caretta* počas obdobia párenia tohto druhu a

— neprijala potrebné opatrenia na zabezpečenie rešpektovania zákazu poškodenia alebo zničenia miest na párenie uvedeného druhu,

nesplnila svoje povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 12 ods. 1 písm. b) a d) smernice 92/43.

O trovách

164 Podľa článku 138 ods. 3 rokovacieho poriadku, ak mali účastníci konania úspech len v časti predmetu konania, každý z nich znáša svoje vlastné trovy konania.

165 Keďže tak Komisia, ako aj Helénska republika, nemali úspech v častiach svojich výhrad, treba rozhodnúť, že znášajú svoje vlastné trovy konania.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (štvrtá komora) rozhodol a vyhlásil:

1. Helénska republika si tým, že

— strpela výstavbu domov v Agiannaki (Grécko) v roku 2010, používanie iných domov v Agiannaki bez dostatočného rámca od roku 2006 a začatie stavebných prác týkajúcich sa päťdesiatich rezidencií nachádzajúcich sa medzi Agiannaki a Elaia (Grécko), ako aj tým, že povolila výstavbu troch rekreačných objektov vo Vounaki (Grécko) v roku 2012,

— strpela rozvoj infraštruktúry prístupu na pláž nachádzajúcej sa na území Kyparisie (Grécko), konkrétne otvorenie piatich nových príjazdov na pláž Agiannaki, ako aj nanesenie prírodného asfaltu (bitúmenu) na niektoré príjazdy a existujúce cesty,

— **neprijala dostatočné opatrenia na zabezpečenie dodržiavania zákazu nedovoleného táborenia v blízkosti pláže Kalo Nero (Grécko) a v Elaia,**

— **neprijala potrebné opatrenia na obmedzenie prevádzky barov nachádzajúcich sa medzi Elaia a Kalo Nero, na plážach, kde sa pária morské korytnačky *Caretta caretta*, a že nedohliadla na to, aby ohrozenia spôsobené týmito barmi nerušili tieto druhy,**

— **na území Kyparisie neprijala potrebné opatrenia na účely obmedzenia prítomnosti vybavenia a rôznych zariadení na plážach, kde sa pária morské korytnačky *Caretta caretta*, ako aj tým, že povolila výstavbu platformy v blízkosti hotela Messina Mare,**

— **neprijala potrebné opatrenia na dostatočné obmedzenie svetelného smogu na plážach nachádzajúcich sa na území Kyparisie, kde sa pária morské korytnačky *Caretta caretta*, a**

— **neprijala potrebné opatrenia, aby sa v dostatočnej miere obmedzil rybolov pri plážach nachádzajúcich sa na území Kyparisie, a kde sa pária morské korytnačky *Caretta caretta*,**

nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 6 ods. 2 smernice Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín, zmenenej a doplnenej smernicou Rady 2006/105/ES z 20. novembra 2006.

2. **Helénska republika si tým, že vydala povolenia na domy postavené v roku 2010 v Agiannaki, na tri rekreačné objekty vo Vounaki postavené v roku 2012 a na výstavbu platformy v blízkosti hotela Messina Mare, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 6 ods. 3 smernice 92/43.**

3. **Helénska republika si tým, že:**

— **neprijala ucelený, koherentný a prísny legislatívny a regulačný rámec na ochranu morskej korytnačky *Caretta caretta* na území Kyparisie,**

— **v stanovenej lehote neprijala všetky potrebné konkrétne opatrenia na zabránenie úmyselnému rušeniu morskej korytnačky *Caretta caretta* počas obdobia párenia tohto druhu, a**

— **neprijala potrebné opatrenia na účely rešpektovania zákazu zhoršenia alebo zničenia miest na párenie uvedeného druhu,**

nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 12 ods. 1 písm. b) a d) smernice 92/43.

4. **V zostávajúcej časti sa žaloba zamieta.**

5. **Európska komisia a Helénska republika znášajú svoje vlastné trovy konania.**

Podpisy